[א]ואי רשות הרבים הוא [א] קני ואי אדם חשוב הוא קני ואי אשה היא קניא ואי איניש זילא הוא קני בעי ר' אלעזר האומר לחבירו משוך בהמה זו [ב]לקנות כלים שעליה מהו לקנות מי אמר ליה קני אלא משוך בהמה זו וקני כלים שעליה מהו מי מהניא משיכה דבהמה לאקנויי כלים [ג]או לא אמר רבא אי אמר ליה קני בהמה וקני כלים מי קני כלים [ד]חצר מהלכת היא וחצר מהלכת לא קנה וכי תימא כשעמדה והא [א]כל [ה]שאילו מהלך לא קנה עומד ויושב לא קנה [ו]והלכתא בכפותה אמרו ליה רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע לרבא אלא מעתה היה מהלך בספינה וקפצו דגים ונפלו לתוך הספינה הכי נמי דחצר מהלכת היא ולא קני אמר ליה [ז]ספינה מינח נייחא ומיא הוא דקא ממטו לה א"ל רבינא לרב אשי אלא מעתה היתה מהלכת ברשות הרבים וזרק לה גט לתוך חיקה או לתוך קלתה הכא נמי דלא מגרשה א"ל [ח]קלתה מינח נייחא ואיהי דקא מסגיא מתותה:

מתני' [ט]היה רוכב על גבי בהמה וראה את המציאה ואמר לחבירו תנה לי נטלה ואמר אני זכיתי בה זכה בה אם משנתנה לו אמר אני זכיתי בה תחלה לא אמר כלום:

גמ' [ב]תנן התם מי שליקט את הפאה ואמר הרי זו לפלוני עני ר' אליעזר אומר זכה לו וחכמים אומרים [י]יתננה לעני הנמצא ראשון אמר עולא אמר ר' יהושע בן לוי מחלוקת מעשיר לעני דר' אליעזר סבר [ג]מגו דאי בעי מפקר נכסיה והוי עני וחזי ליה השתא נמי חזי ליה [ד]ומגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה ורבנן סברי [ה][כ]חד מגו אמרינן תרי מגו לא אמרינן אבל מעני לעני דברי הכל זכה לו דמגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה אמר ליה רב נחמן לעולא ולימא מר מעני לעני מחלוקת דהא מציאה הכל עניים אצלה ותנן היה רוכב על גבי בהמה וראה את המציאה ואמר לחבירו תנה לי נטלה ואמר אני זכיתי בה זכה בה אי אמרת בשלמא מעני לעני מחלוקת

מתניתין

ואי רשות הרבים הוא קני. בעיר דדרך לרכוב שם ולא להנהיג פן יפסקו עוברי דרכים בינו לבין בהמתו: **ואי אדם חשוב הוא.** אין דרכו להנהיג בהמה ברגליו ודרך כבוד לרכוב עליה אף בסמטא שאין בני אדם שם וכן אשה שאין בה כח לאחוז הבהמה פן תינתק הימנה: **ואי איניש זילא הוא קני.** שדרכו לרכוב לפני כל אף בלא דוחק לפי שאינו צנוע. אבל אדם בינוני כגון שאינו חשוב בעושר ואינו בוש להוליך בהמה ברגליו אין דרכו לרכוב בסמטא בעיר משום צניעות: **משוך בהמה זו על מנת לקנות כלים שעליה.** במקח וממכר ומוכר לו את הכלים ולא את הבהמה: **לקנות מי קאמר ליה קני.** לקנות משמע אתה התכוין לקנות אני איני מקנה לך: **מי קני כלים.** במשיכה דבהמה עם הבהמה דמדקא מבעיא לך במוכר כלים בלא בהמה מכלל דבמוכר שניהם פשיטא לך (א) דמקני בהמה קני כלים משום תורת חצר דקיימא לן חצרו של אדם קונה לו ובהמתו כחצרו והא חצר מהלכת היא וחצר מהלכת לא שמעינן דתקני דכי אתרבאי (גיטין דף עז.) מאם המצא תמצא בידו י) גגו חצרו וקרפיפו אתרבאי דלא נייד והוי משתמר: **וכי תימא כשעמדה.** לאחר שעקרה ידה ורגלה ונקנית לו הבהמה במשיכה עמדה ולא הלכה ונקנו כלים בעמידתה דקנה לו חצרו: **כל שאילו מהלך לא קנה כו'.** כלומר כיון דראויה היא לילך לאו דומיא דחצר היא ואין קונה בתורת חצר: **והלכתא.** האי דפשיטא ליה דכי אמר ליה קני בהמה וקני כלים קני: **בכפותה.** היא דפשיטא ליה (ב) דדומיא דחצר הוא קני. וכל היכא דאמרינן בגמרא והאמר רבא כל שאילו מהלך לא קני כו' מהכא קאמרי ליה: **קלתה.** סל שעל ראשה שנותנת בה כלי מלאכתה וטווי שלה: **ה"נ דלא הוי גיטא.** והאנן תנן במס' גיטין (דף עז.) זרק לה גיטה לתוך חיקה או לתוך קלתה הרי זו מגורשת: **מתני' לא אמר כלום.** דאפילו אמרי' המגביה מציאה לחבירו לא קנה חבירו כיון דיהבה ליה קנייה ממה נפשך אי קנייה קמא דלא מתכוין להקנות לחבירו הא יהבה ניהליה במתנה ואי לא קנייה קמא משום דלא היה מתכוין לקנות הויא ליה הפקר עד דמטא לידיה דהאי וקנייה האי במאי דעקרה מידיה דקמא לשם קנייה: **גמ' מי שליקט את הפאה.** אדם בעלמא שאינו בעל שדה דאי בבעל שדה לא אמר ר' אליעזר זכה דליכא למימר מיגו דזכי לנפשיה דאפילו הוא עני מוזהר הוא שלא ללקט פאה משדה שלו כדאמר בשחיטת חולין (דף קלא:) לא תלקט לעני ז) להזהיר עני על שלו: **מעשיר לעני.** שעשיר הוא שליקטה לצורך העני: **מגו דזכי לנפשיה.** דאי בעי הוה זכי לנפשיה אם הגביה לעצמו: **חד מגו.** מעני לעני: **ולימא מר דאפילו מעני לעני.** אמרי רבנן דלא זכה לו: **דהא מציאה הכל עניים אצלה.** כלומר הכל כשרים לזכות בה כעניים בפאה: **ותנן.** המגביה מציאה לחבירו לא קנה חבירו ולא אמרינן מגו דאי הוה בעי הוה זכי לנפשיה זכי נמי לחבריה כי מגבה לה כולה לשם חבירו דתנן היה רוכב כו': **ואמר אני זכיתי בה.** קס"ד אני רוצה לזכות בה עכשיו קאמר ומודה הוא שמתחילה הגביה לשם חבירו וקתני זכה בה אלמא לא קנה חבירו: **אי אמרת בשלמא מעני לעני מחלוקת.** דאמרי רבנן לא אמרינן מגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה אלא היכא דהגביה לדעת שניהם כגון שנים שהגביהו מציאה דאמר בה לעיל (דף ח.) גבי בזמן שהם מודים חולקים בלא שבועה דטעמא משום מגו דזכי בהגבהה זו לנפשיה זכי נמי לחבריה אבל מגו דאי בעי הוה זכי לנפשיה זכי לחבריה לא אמרינן:

מתניתין

משוך בהמה זו וקני כלים שעליה כו'. מבעיא ליה כיון דמשיכת הבהמה שהולכת מעצמה לא שייכא בכלים לא יקנה הכלים אבל אם אמר משוך קופה וקני כלים שבתוכה פשיטא ליה דקני ואם תאמר תפשוט מברייתא דהמוכר את הספינה (ב"ב דף פה: ושם) דקתני משך חמרין ופועלין לתוך ביתו שניהם יכולין לחזור אלמא דלא קני פירות במשיכת הבהמה וי"ל דהתם לא אמר ליה קני לכך לא קני ט) [א"נ התם כשמשך החמרין ולא משך את החמור] והא דקתני בין פסק כו' ה"ה אפי' פסק ומדד יכולין לחזור אלא משום דסיפא מפליג בין פסק עד שלא מדד ובין מדד עד שלא פסק נקט נמי ברישא האי לישנא וכן צריך לתרץ בסיפא דקתני פרקן והכניסן לתוך ביתו פסק עד שלא מדד אין יכולין לחזור ובעי למפשט מינה התם דכלי של מוכר ברשות לוקח לא קני המוכר שהמקח קיים אלמא הכלי מתבטל אצל הרשות משמע מטעם משיכה אינה קונה לפי שהוא בכליו של מוכר וכי משני התם ומוקי לה שמפכן מכליו של מוכר או במתכלי דתומי משמע שאם היה בכליו של מוכר לא היה קונה אף על פי שהכניסן לתוך ביתו דהיינו משיכה ואמאי והא פשיטא לן במשוך קופה זו וקני כלים שבתוכה קני אלא התם י"ל משום דלא אמר ליה קני ואינו רוצה שיקנה אלא במשיכת פירות עצמן ועוד מצינו למימר דהתם משמע ליה שלא פסק עד אחר המשיכה ולכך לא קניא במשיכה וא"ת אמאי נקט משוך בהמה זו ולא נקיט קני אי משום דבקני פשיטא ליה דקני מטעם חצר אע"פ שהיא מהלכת א"כ במשוך נמי אמאי מספקא ליה כיון שהשאילה לו הרי היא כאילו היא שלו עד לאחר הקנין ויקנה מטעם חצר וי"ל דכשא"ל משוך לא השאיל לו הבהמה לקנות הכלים מטעם חצר אלא במשיכת הבהמה אי נמי אי הוי בעי קני בהמה וכלים והוה מהדר ליה דקני לא היה יכול לידע מזה שבמשיכת הבהמה יקנה הכלים כי שמא מטעם חצר קני ובכפותה ולכך איבעי ליה במשוך:

ספינה מינח נייחא ומיא הוא דקא ממטו לה. אע"ג דבפ"ק דקדושין (דף לג:) אמרינן דתלמיד חכם רכוב כמהלך דמי הכא חצר משום יד אתרבאי והוה שפיר ל) דומיא דיד דמינח נייח וממטו לה עם גופיה וכן בפ"ק דשבת (דף ה: ושם ד"ה אגוז) אגוז לף ע"ג מים לא הוי הנחה אגוז בכלי וכלי לף על גבי מים מהו התם משום דדומיא דמלאכת המשכן בעינן ולא היו מצניעין חפצים בדבר שהיה מתנענע ומתנדנד אבל גבי קנייה כיון שהוא דומיא דידו קני: **ה"נ** דלא מגרשה. פרש"י הא דתנן זרק לתוך קלתה מגורשת ותימה לוקמה בכפותה ושמא נ"ל דוחק א"נ הכא מסברא פריך כדפריך מספינה ולא מכח משנה:

ולימא מר מעני לעני מחלוקת. ויחלקו בתופס לב"ח במקום שחב לאחרים ולא מטעם מגו דהא רב חסדא דקאמר כמו רב נחמן בסמוך המגביה מציאה לחבירו לא קנה חבירו אית ליה פרק קמא דגיטין (דף יא: ושם) דפליגי בתופס לבעל חוב ולא מטעם מגו עד דדחי ליה רב פפא דלמא במגו פליגי:

רב

עין משפט
נר מצוה

סו א מיי' פ"ג מהל' מכירה הל' י סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קצז סעיף ה:

סז ב מיי' שם הלכה ח ועי' פי' במ"מ טוש"ע שם סעיף ו:

סח ג מיי' פ"ג מהל' מכירה הל' יג סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רב סעיף יד:

סט ד ה ו מיי' שם הל' יג יד סמג שם טוש"ע שם סעיף יג וטוש"ע אה"ע סי' קלט סעיף טו:

ע ז מיי' פ"א מהלכות זכיה ומתנה הל' ה סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' רעג סעיף טו:

עא ח מיי' פ"ה מהלכות גירושין הל' ח וע"ש סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קלט סעיף י:

עב ט מיי' פי"ז מהל' גזילה ואבידה הל' ב סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסט סעיף ו:

עג י כ מיי' פ"ב מהלכ' מתנות עניים הל' יט:

◆

רבינו חננאל

וכן אם הוא אדם חשוב שאין דרכו להלך רגלי קנה ברכיבה. וכן האשה. וכן אי גברא זילא הוא קני. בעי ר"א האומר לחבירו משוך בהמה זו וקני כלים שעליה מהו אמר רבא אי אמר ליה קני בהמה וקני כלים שעליה מי קנו כלים במשיכה דבהמה אמאי חצר מהלכת היא ואסקי' והלכתא בכפותה. וכן ספינה דקפצו דגים בתוכה קנאם בעל הספינה דספינה מינח נייחא ומיא הוא דממטו לה. ואסיקו רב אשי ורבינא באשה מהלכת ברה"ר וזרק לה בעלה גיטא בתוך קלתה נתגרשה מאי טעמא קלתה מינח נייחא ואיהי מסגיא תות' הני כולהי לאו חצר מהלכת נינהו וכן הלכה: **ירושלמי** אמר רב הונא בשם רבנן [תני] תמן אשה שהיתה רוכבת על גבי בהמה ושנים מנהיגין אותה היא אומרת אלו עבדיי והבהמה והמשוי שלי וזה אומר זו אשתי וזה עבדי וזו חבילתי א) צריכה גט משניהן והיא משחררת את שניהן ושניהן משחררין זה את זה ובבהמה ובמשוי שלשתן שוין: **פיסקא** מתני' היה רוכב על גבי בהמה וכו' תנן התם בפאה פ"ד מי שליקט [את הפאה] ואמר הרי זו לאיש פלוני עני ר"א אומר זכה לו וחכ"א יתננה לעני הנמצא ראשון. ואמר מחלוקת מעשיר לעני וכו' ולימא מר מעני לעני מחלוקת דהא מציאה הכל כעניים הן אצלה. ותנן ראה את המציאה ואמר לחבירו תנה לי נטלה ואמר אני זכיתי בה זכה בה לעצמו אי אמרת בשלמא מחלוקת מעני לעני

א) וזה אומר זו אשתי וזה עבדי וזו חבילתי צריכה גט וכו' [ועי' בקדושין ס"ה ע"ב ובפרש"י שם וי"ל].

מסורת הש"ס

א) ב"ק יב. גיטין כא. עח., ב) פאה פ"ד מ"ט גיטין יא:, ג) [ברכות מז. וש"נ], ד) [לעיל ח. נדרים פח:], ה) [תמורה יא:], ו) [שמות כב], ז) [ויקרא כג], ח) רש"ל,

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מי קני וכו' פשיטא לך דמדקני בהמה: (ב) ד"ה בכפותה האי וכו' דפשיטא ליה דכיון דדומיא:

◆

גליון הש"ס

גמ' והלכתא בכפותה. כעין זה ערכין ז' ע"א והלכתא דיתבי: תום' ד"ה ספינה וכו' דומיא דיד דמינח. תמוה לי דא"כ הגוף עצמה מקרי מהלך ואמאי מהני נותן גט על ראשה. גם אמאי בנתן גט ביד עבדה מקרי חצר מהלכת. הא היד מינח. אלא ע"כ דיד והגוף חד הוא אלא דאמרי' מה ידה שאינו מהלך היינו דאינו מהלך מהקונה דבכ"מ שהיא מהלך שם הוא הקונה משא"כ חצר דמהלכת מהקונה ולע"ג:

◆

הגהות הגר"א

[א] גמ' קני ואי. רשום קו על מלת קני ועל הוא"ו ממלת ואי ונ"ב הרא"ש ל"ג זה אבל הרמב"ם גורס כגירסא שלנו:

◆

מוסף רש"י

וחצר מהלכת לא קנה. אינה קונה לבעליה כלום דלאו חצר היא במהלכת (ב"ק יב.) **דכי אמור רבנן** חצרו של אדם קונה לו, לאו בחצר מהלכת אמור, דשאני מקרקעי דניידי ממקרקעי דלא ניידי (גיטין כא.). **בכפותה.** שאינה ראויה לילך דדמי לחצר (ב"ק יב.). **מי שליקט את הפאה.** בעל הבית עשיר כו' והיינו מקום שחב לעניים (גיטין יא:).